

jega. Prejšnji čas se je mislilo, da žebe mora 6 do 7 mesecev pri materi sesati, zato so se bali žebetom uže popreje kake druge bolj tečne krme, na pr. ovsa pokladati in so zategadel pustili žebeta dalje časa sesati. Kravje mleko ne redi telet tako dobro, kakor redi kobilje mleko žebeta, in to zato ne, ker je kravje mleko bolj mastno, pa le malo mlečnega sladkorja v sebi ima.

Angleži in po njihovih skušnjah tudi dobri konje-rejci pokladajo ovsa uže 6 tednov starim žebetom, in sicer toliko, kolikor se jim ga ljubi zobati; po ovseni krmi se izredijo žebeta močna in lepa.

Če so konji navajeni na čas krmenja (futranya), ni dobro, odstopiti od vajenega časa, kajti v onem času se uže pripravlja želodec konjski na prebavljanje in zato ni koristno, ako se ta čas zamudi.

Noben porcijon krme naj ne bode veči kakor drug tak, da ga konj povžiti in želodec prekuhati more; posebno veljá to o kónjih, ki le počasi žro; osopljena in oslinjena krma postane konjem zoprna.

Tako beremo v časniku „Hippologische Mittheilungen“. Naj bi tudi naši gospodarji ta poduk dobro prevdarili in kolikor mogoče se po njem ravnali.

Za hišne potrebe.

V hišah ali cerkvah mokre stene odpraviti.

Vzame naj se 16 funtov katrana (Steinkohlen-theer), 2 funta asfalta in 1 funt bele smole. Asfalt in smola se skupaj raztopita na žrjavici, katran pa v drugi posodi kuha, potem se asfalt, smola in katran skupaj pomešajo. Predno se s to zmesjo namaže mokra stena, mora se mokro zidovje noter do kamenja ali opeke odstrgati, pa tudi še za štirjaški čevelj okoli in okoli več. Potem se ona zmes vrela na steno namaže. Ko se je stena posušila, se omeče zopet na novo z navadno malto. Potrdilo se je to sredstvo celó v takih cerkvah, kjer so bile stene zavoljo mokrote uže vse zelene. — Še druga zmes se je večkrat prav dobra skazala pri mokrih stenah, namreč ta-le: 1½ funta smole, 1 funt loja in pa 1 liter lanenega olja se raztopi, skupaj zmeša in vroče na zid namaže. Če treba, se to dvakrat stori. Skušnje kažejo, da po tem stene suhe postanejo in plesnjivec na njih zgine.

Iz tržnega poročila v Trstu

26. novembra.

Več nego 2 leti trajajoča ugotovost in žalostne trgovinske razmere — se poroča „Soči“ — se niso ne za las spremenile; mi živimo v jako slabi dôbi, ki je najbrže prelazna doba do važnih, a takih sprememb, ki bodo trajne, in slonele na solidni podlagi. Želja vsega sveta je, da se hitro zgodi, kar se ima zgoditi, kajti ta večna negotovost je postala uže nestrpljiva; bremena postajajo vedno večja, med tem ko barometer dohodkov vseh stanov, posebno pa nižih, v enomer pada.

Tukaj je okupacija Bosne in Hercegovine prouzročila nekoliko več živahnosti trgovinske, dela se še precej v one kraje; a kupčija z notranjo Avstrijo in z inostranskimi deželami je popolnem potrta.

Kava. Fine baže Ceylon se drži prav dobro, Perl manjka. — Rio, katerega se posebno dosti izvaža v Bosno in Hercegovino, gre dobro izpod rok po še precej dobrih cenah, ki pa so še zmirom ugodne za kupovalce, in katere bodo težko še kaj znižale se; kava Rio prodaja se od 85 do 96 gold., in najfineja zbrana po 102 do 106 gld.; Java 110 do 130 gld.; Ceylon

nat. 90 do 114 gold.; Ceylon plant. 128 do 154 gold.; Moka 120 do 130 gold.

Olje. V očigled dobri letošnji letini in dovažanju novega blaga miruje nekoliko ta kupčija; vse čaka in pričakuje nižih cen, in skoro gotovo je, da zadnje še zdatno padejo; letos se smemo nadejati sploh dobrega in cenega olja.

Sadje. Akoravno je skoro vse Levantovsko sadje letos posebno lepo in prav po ceni, je vprašanje po tem blagu letos mnogo manjše, nego lani; samo rožiči, kakor smo uže sporočali, so letos slabi in dragi.

Špeh. — Debelega blaga ni prav nič na trgu, in še celó lahko blago primanjkuje, ker ga iz Angleškega malo dovažajo, in so v zadnjem času tukaj za Rusko in Grško nakupili špeha, slabega in dobrega, kolikor so ga sploh našli. Špeh po 17 do 19 kosov v zaboji veljá 46 do 47 gold. in čez.

Petrolej — prodaja se zdaj po tako nizki ceni, kakor še nikoli ne; cena mu je 11 gold. 75 kr., in za velike množine še 2% ceneje; niža pač ne more postati ta cena; pa tudi dosti viših cen ne utegnemo doživeti to zimo.

Domači pridelki. — Fižola cene vedno padajo; blaga je prav dosti, pa vprašanj, posebno iz inostranskega prav malo. Našemu trgu delajo v tem blagu veliko konkurenco črnomorska skladišča, ker od tam izvažajo vsebaže fižola na Francoško in druge kraje po jako nizkih cenah, tako, da morajo pri nas cene še veliko pasti, predno si moremo odpreti zopet stara pota. Tudi maslo ne gre naprej, akoravno je cenó, ker Rusko blago izpodriva naše domače. — Sliv suhih je povsod dosti, zatorej jih ponujajo na vse kriplje. — Fižol ru-deči plačuje se tukaj po 8 gold. 90 kr. do 9 gold., — bohinec 9 gold. 50 kr. do 9 gold. 75 kr.

Domače stvari.

Zgodovinska črtica o hiralnici Ljubljanski.

Prvi vrsti dobrodelnih naprav v vsaki deželi smejo se prištevati hiralnice (Siechenhäuser), ki so naprave, v katere se jemljejo siromaki z neozdravljivo boleznijo, ki po postavi od 17. junija leta 1869. se ne smejo sprejeti v javne bolnišnice, ali, če so uže v bolnišnici, se morajo iz nje odpraviti in izročiti v skrb občini, kjer ima bolnik domovinsko pravico. Zato se take naprave, katere sprejemajo siromake, ki hirajo za to ali uno neozdravljivo bolezen ali pa le zaradi starosti, imenujejo hiralnice.

Kdor je, kakor jaz kot večletni referent o bolnišničnih zadevah pri deželnem odboru, imel priliko videti žalostni stan taci ubozih ljudi, mora blagosloviti vse one človekoljube, ki so pripomogli, da se je pred 3 leti ustanovila v Ljubljani hiralnica, ki je zdaj tretja te vrste dobrodelnih naprav, ker dve (majhni in lokalni) taki napravi imamo na Kranjskem uže več časa: eno v Komendi za hiralce Komendske fare, drugo v Ljubljani v Karlovskem predmestju za Ljubljanske občane.

Povdaril sem gori „žalostni stan taci ubozih ljudi“, in vsak bo rad pritrtil temu izreku, kdor vé, kako se takim neozdravljivim siromakom godí, za katere po postavi ni več prostora v bolnišnicah in jih mora dotična občina v svojo skrb vzeti. Al kam jih more dati občina, ki sama nima hiše za take reveže? Živeža morajo iskati od hiše do hiše, stanovanje pa dobijo večkrat le v kakem — hlevu!

Pogled sam na take siromake kaže nam jasnejše kot vsak popis, kaka živa potreba so v vsaki deželi hiralnice.

Ker pa deželni zaklad, na toliko strani vprežen, ne more zadostiti vsem potrebščinam deželnim, gré pač velika hvala človekoljubom, ki s podporo usmiljenih ljudi skušajo napravljati hiralnice.

In tako privatno hiralnico smo dobili v Ljubljani in jo imamo zdaj pod vodstvom „usmiljenih sester sv. Vincenca de Pavla“, katere uže od leta 1852. oskrbujejo tukajšnjo deželno bolnišnico in katerim se je zdaj izročilo tudi oskrbstvo dekliške sirotišnice, ki se je ravnokar odprla v Ljubljani na spodnjih Poljanah. Tako te blage gospé, ki se vse žrtvujejo milodarnim napravam, imajo strežbo bolnikov v štirih deželnih bolnišnicah, v hiralnici in sirotišnici Ljubljanski, pa tudi v ces. jetnišnici v Begunjah na Gorenjskem v svojih rokah, katere dandanes vodi neutrudljiva prednica gospá Leopoldina Hoppe.

Namen teh vrstic je le, kakor napis tega članka kaže, na kratko opisati zgodovino Ljubljanske hiralnice, da svet izvé, kako se je ustanovila, in da se razjasnijo nekatere krive misli o tej ustanovi, in posebno ta, da so hiralnico usmiljene sestre zidale z lastnim bogastvom, ki so si ga pridobile iz dobička, ki ga imajo v režiji deželnih bolnišnic, in da imajo dolžnost, v hiralnico brezplačno jemati siromake, ki prosijo sprejema. Obojna misel je skozi in skozi napačna.

Temelj hiralnici Ljubljanski kdo je položil? — Neka ženica v Trnovem (predmestji Ljubljanskem) je v oporoki, ki jo je spisal tukajšnji advokat dr. Supan, svojo majhno hišico z vrtcem poleg Gradašice leta 1875. volila usmiljenim sestram z naročilom, naj ondi napravijo hišo za neozdravljive bolnike, katerih nočejo več imeti v bolnišnici. To volilo se je kmalu zvedelo po mestu in je bilo povod, da je „iz malega izrastlo veliko“. Kmalu po tem je namreč po gospodu p. Kl. prednica usmiljenih sester od neimenovane gospé, ki pa se je vendar pozneje zvedela, prejela snopič bankovcev v znesku 4000 gold. z listkom: „za milodaren namen po določbi častite gospé prednice“. Ta milodar ni mogoče bolje obrniti — si je mislila gospá prednica — kakor da se obrne za namen, ki ga je prva izrekla ženica v Trnovem. Al po natančni preiskavi hišice Trnovske se je sprevidelo, da tu ob Gradašici ne bi kazalo, zidati večega poslopja. Po nasvetu vzlasti treh prečastitih duhovnih gospodov, ki ne iščejo hvale, da bi pred svetom imenovani bili, bilo je 15. marca 1875. v javni dražbi za 11.500 gold. kupljeno posestvo v Kravji dolini, kjer dandanes stoji hiralnica. Prednica usmiljenih sester je prodala Trnovsko hišico z vrtom vred za 1000 gold. Svota teh 1000 glđ. in gori imenovanih 4000 gold. bila je fundament velikemu poslopju, ki je dandanes milodarna, vsa na novo zidana naprava — hiralnica. Kmalu se je potem našel veliki dobrotnik g. župnik K., ki je daroval 5000 glđ. in tako je skupni stavbeni kapital znašal uže 10.000 glđ., se ve da še premajhen za zidanje prostorne in čedne hiše. Al razglas po „Danici“ in družih Ljubljanskih slovenskih časnikih in prošnja za pomoč še po posebnih pismih za to podvzetje iskrenega gosp. H. sta donesla novih 2008 gold. 29¹/₂ kr. in vrh tega še od dveh duhovnih gospodov 1100 gold. A ta lepi kapital vendar ni zadostoval, lotiti se velikega zidanja. Naprosila se je tukajšnja hranilnica za 6000 gold. posojila, in do 6. sept. 1876. l. nabralo še družih prostovoljnih doneskov toliko, da je septembra meseca leta 1876. za napravo hiralnice bilo 31.018 gold. 57¹/₂ kr. na razpolaganje v polnem zaupanju, da bodo za potrebščine notranje oprave

in poplačanje najetega posojila dotekali milodari usmiljenih ljudi tudi v prihodnje in da tudi sl. deželni zastop kaj dodá za bolnike, ki se ne morejo več imeti v bolnišnici.

Ker usmiljene sestre po svojih štatutih ne smejo imeti nikakoršnega posestva, je bil prečastiti knezoškofijski konzistorij naprošen, naj njegovo imé veljá za lastnika hiralnice, kateri glavno načelo je to, da za zmirrom ostane privatna milodarna naprava pod vodstvom usmiljenih sester ali kake druge pobožne korporacije, če bi usmiljenih sester ne bilo v Ljubljani. Prednici njih pristojna tedaj oblast, sprejemati ljudi v lepo vredjeno hiralnico, kjer je za 80 hiralcev prostora, ki po svojem premoženju več ali manj plačujejo, nekateri siromaki pa se tudi brezplačno jemljejo v hišo. Da bi hiralnica imela zadosti premoženja, nabranega po milošinah človekoljubov, sprejemalo bi se revnih hiralcev, kolikor bi se moglo, v to dobrodelno hišo; al, dokler tega ni, mora gospá prednica kot dobra gospodarica natančno računati, koliko siromakov je mogoče s tem, kar ima, oskrbovati z živežem in vso drugo postrežbo. —

Naj te črtice zadostujejo, občinstvu pokazati, kako se je hiralnica zgolj po milošnjah in s pripomočjo človekoljubnih duhovnih gospodov l. 1875. ustanovila, pa v najbolje varstvo izročila gospém, katerih blagi poklic je „usmiljenje“.

Tem črticam dodajam le toplo željo: naj bi tej dobrodelni in silno potrebni napravi od leta do leta dotekalo več milodarov, tako, da bi v stanu bila vse siromake, ki v njej zavetja iščejo, sprejemati brezplačno!

Dr. Bl.

Obraznave deželnih zborov.

Deželni zbor Kranjski. *)

V 12. seji dne 14. t. m. prišla je specialna debata o premembni ljudskih šolskih postav na vrsto, a predno se prične razgovor, oglašil se je posl. Svetec ter povdarjal, da po nameravani novi postavi zginijo zadnji sledovi avtonomije deželne; ona se je vkradla v zbor le po samovoljnosti narodnim pravicam sovražne stranke; zaslišal o taki prevažni stvari se ni niti deželni odbor, niti vlada, niti deželni šolski svét; ona peticija deželne učiteljske konference je le umetno, prisiljeno delo. Zato narodnjakom ni mogoče vdeležiti se specialne debate, oni nočejo nobene odgovornosti pred deželo zastran te postave.

Potem so narodni poslanci skoraj vsi zapustili dvorano ter vrnili se še le potem, ko je bila specialna debata končana.

Obveljali so dalje predlogi deželnega odbora o tem, kako postopati z deželnimi služabniki in ljudskimi učitelji, ki so še v vojaški zvezi, kedar se v dejansko vojaško službo pokličejo. — Potrđil se je računski sklep deželno-kulturnega zaklada in zaklada vinorejske šole za leto 1877. — Šolski občini Trata se za napravo šole dovoli 33% davčne priklade; šolski občini v Radečah na Dolenjskem v isti namen pa 50% davčne priklade za leto 1878., in 100% za leto 1879.; tej občini se tudi dovoli, da brezobrestno posojilo iz deželnega zaklada povrne še le v 3 letih. Poslanec grof Barbo pri tej priliki povdarja, da občinam ni treba takih šolskih palač, ki jih na beraško palico

*) Ker bi mnogi naši bralci pogrešali poročila o nadaljevanji in sklepu zborovih obravnav, dodamo na kratko še ostale razprave, ki smo jih zaradi obilega družega materijala morali pritržati po listu 47.